VLAAMS PARLEMENT

stuk **155** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 12 oktober 2009 (2009-2010)

Verzoekschrift

over het recht op zorg voor personen met een handicap

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid,
Gezin en Armoedebeleid
uitgebracht door mevrouw Vera Jans

verzendcode: WEL

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Tom Dehaene.

Vaste leden:
de heer Tom Dehaene, de dames Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;
mevrouw Marijke Dillen, de heren Felix Strackx, Erik Tack;
de heer Peter Gysbrechts, mevrouw Vera Van der Borght;
de heer John Crombez, mevrouw Mia De Vits;
de dames Lies Jans, Helga Stevens;
mevrouw Patricia De Waele;
mevrouw Mieke Vogels.

Plaatsvervangers:
de dames Sonja Claes, Griet Coppé, Kathleen Helsen, Tinne Rombouts;
de dames Gerda Van Steenberge, Linda Vissers, de heer Wim Wienen;
de dames Gwenny De Vroe, Lydia Peeters;
mevrouw Güler Turan, de heer Bart Van Malderen;
de dames Sophie De Wit, Danielle Godderis-T'Jonck;
mevrouw Ulla Werbrouck;
de heer Bart Caron.

INHOUD

I. Procedure 4
II. Bespreking: hoorzitting met de heer Roger Van Dorpe 4
1. Voorstelling van Ouders voor 'Recht op Zorg' 4
2. Betekenis van 'Recht op Zorg' 5
3. Voordelen van 'Recht op Zorg' 5
III. Conclusie 7

I. PROCEDURE

Op 27 maart 2009 diende de heer Georges De Poovere een verzoekschrift in over het recht op zorg voor personen met een handicap (verzoekschrift nr. 34 (2008-2009)).

Dit verzoekschrift werd ontvankelijk verklaard op 3 april 2009 en voor verdere behandeling verwezen naar de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Het verzoekschrift werd naar de commissieleden verstuurd.

Het dient opgemerkt dat de voorzitter van het Vlaams Parlement in haar brief van 3 april 2009 opmerkte dat het collectieve verzoekschrift over de vereiste 15.000 handtekeningen beschikt.

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin besliste om de eerste verzoeker en een raadsman de mogelijkheid te verlenen om gehoord te worden in de commissie. De hoorzitting vond plaats om dinsdag 21 april 2009. Met instemming van de commissie werd niet de eerste ondertekenaar, maar de heer Roger Van Dorpe, medeondertekenaar, gehoord.

Op 6 oktober 2009 werd het verzoekschrift voor de tweede keer toegevoegd aan de agenda van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid.

II. BESPREKING: HOORZITTING MET DE HEER ROGER VAN DORPE

1. Voorstelling van Ouders voor 'Recht op Zorg'

De kern van het verzoekschrift is het recht op zorg. Ik vertegenwoordig een groep ouders van personen met een handicap, afkomstig uit heel Vlaanderen. Van sommigen staan de kinderen op de wachtlijst, anderen doen mee uit solidariteit omdat ze vroeger met dezelfde lange wachttijden zijn geconfronteerd. Ik spreek bovendien uit naam van meer dan 46.000 medeburgers die hun steun betuigden door de petitie te ondertekenen. Geëxtrapoleerd naar het gezin, kunnen we wel stellen dat het gaat om honderdduizenden.

Onze groep is geen vereniging of vzw en zal dat ook niet worden. We hebben geen banden met welke gebruikersorganisaties of andere groepen ook. Wel zullen we de verdere evoluties op de voet volgen. Onze actie vindt zijn oorsprong in het feit dat de wachtlijsten blijven groeien, omdat er geen enkel perspectief is op verbetering en omdat het verkrijgen van toegekende zorg en ondersteuning meer dan ooit onzeker is. Daarom richten ouders zich rechtstreeks tot de overheid met hun eis voor 'Recht op zorg'.

In september en oktober 2008 namen we het initiatief voor de petitie. Toen waren er ongeveer 14.000 wachtenden. Het zijn er intussen enkele duizend meer zonder dat er ook maar iets in positieve zin is gewijzigd. De meest kwetsbare groep in de maatschappij die volledig van derden afhankelijk is, wordt zo grotendeels aan zijn lot overgelaten. In de loop van de voorbije jaren is de sector van de zorg voor personen met een handicap niet in aanmerking gekomen voor extra financiële middelen of een serieuze inhaalbeweging, hoe groot de overschotten ook waren. Nog meer onrust wekte het feit dat het jaarlijks terugkerende uitbreidingsbeleid, dat toch voor honderden mensen soelaas bracht, zomaar werd afgeschaft in 2009.

Opnieuw wordt de sector gepaaid met een meerjarenplan 2010-2014. De klemtoon blijkt te liggen op het minimaliseren van de handicap en het verdelen van de schaarste. Het is de hoogste tijd dat de overheid deze onrechtvaardige toestand verhelpt zodat de persoon met een handicap de opvang en ondersteuning krijgt waarop hij recht heeft. Die zorg wordt vandaag nota bene wel door diezelfde overheid toegekend maar in de praktijk niet uitgevoerd.

2. Betekenis van 'Recht op Zorg'

Onze eis heeft betrekking op de persoon met een handicap die als dusdanig wordt erkend door de bevoegde overheid, aan wie een bepaalde zorg en ondersteuning met daaraan gekoppelde financiële middelen wordt toegekend, en die binnen een door de overheid vastgestelde termijn uitvoering krijgt. We vragen uitdrukkelijk dat recht onverwijld in te schrijven en te verankeren in de wetgeving zodat er waarborgen zijn. Als de wachttijden, de tijdslimieten van de urgentiecodes, worden overschreden, moet de mogelijkheid worden ingebouwd de toegekende zorg en ondersteuning gerechtelijk af te dwingen.

De vraag om recht op zorg en de verankering ervan, is niet alleen afkomstig van deze groep ouders, maar sluit ook aan bij de vraag en zelfs onvoorwaardelijke eis van een groot deel van de Vlaamse bevolking die dat met 46.000 handtekeningen in de petitie heeft geuit. Er leeft grote verontwaardiging en we krijgen talloze aanmoedigingen om deze actie tot een goed einde te brengen. Dat illustreert het verzoek aan de overheid om een kwellend en niet te rechtvaardigen probleem eindelijk over de partijgrenzen heen aan te pakken en op te lossen.

3. Voordelen van 'Recht op Zorg'

De eis om recht op zorg heeft in de eerste plaats betrekking op personen die zwaar hulpbehoevend zijn. We hebben de voordelen aan de hand van een aantal punten op een rijtje gezet.

In eerste instantie zijn er de persoonlijke, familiale en maatschappelijke voordelen. Er valt een grote onzekerheid weg voor de persoon met een handicap door het scheppen van toekomstperspectieven. Die zekerheid kan voor de persoon zelf een grotere stabiliteit in zijn functioneren teweegbrengen en biedt hem meer kansen tot ontplooiing.

Het neemt de onrust weg bij de ouders en geeft hun de zekerheid dat hun kind met een handicap zorg en ondersteuning zal krijgen wanneer nodig. Voor de ouders en familie betekent zekerheid van zorg een meerwaarde in hun leefomgeving omdat beslommeringen verdwijnen. Door ondersteuning en garanties te geven aan de persoon met een handicap worden kansen geschapen voor hemzelf en zijn omgeving om meer deel te nemen aan de maatschappij en er inclusief deel van uit te maken.

Het biedt ook de mogelijkheid om de wachtlijsten te objectiveren, te verminderen, in te krimpen en op relatief korte termijn volledig weg te werken. Wij zijn twaalf jaar bezig en er waren toen nog geen wachtlijsten zoals we ze nu kennen. Ze bestonden enkel in de instellingen, en dan nog op beperkte schaal. Zolang al is men bezig met het registreren van de wachtenden op verzoek van de overheid en nog blijken de wachtlijsten niet up-to-date. We horen nog steeds dat er mensen uit voorzorg op staan zonder dat er meteen ondersteuning nodig is, naast mensen die in een andere domein zorg ontvangen of gewoon niet meer terug te vinden zijn.

Ik geef een voorbeeld. Een Regionaal Overlegnetwerk Gehandicaptenzorg (ROG) beslist om de dringende zorgvraag van tien mensen met urgentiecode 1 te bespoedigen. Er wordt contact met hen opgenomen. Drie ervan geven gevolg aan de oproep, enkele weigeren en nog anderen blijken spoorloos. Hoeveel tijd, geld en personeel moet er nog worden ingezet ten koste van de personen met een handicap? Als er zekerheid wordt geboden voor opvang en ondersteuning binnen een door de overheid bepaalde termijn, worden de wachtlijsten grotendeels overbodig.

Recht op zorg maakt een geleidelijke, spreidbare en haalbare maar substantiële subsidiëring mogelijk. Er zijn geen grote bedragen nodig om de achterstanden weg te werken. Volgens het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) zou er ongeveer 600 miljoen euro nodig zijn om de wachtlijsten op te lossen. In de Meerjarenanalyse (*Parl. St.* Vl. Parl. 2008-09, nr. 2252/1) wordt daaraan onmiddellijk toegevoegd dat het naïef is te veronderstellen dat dit zonder meer kan worden opgelost. Vele ouders zijn nu al rade-

loos vanwege het gebrek aan perspectief, en met dergelijke uitlatingen worden ze gewoon nog dieper in die put geduwd.

Over wiens toekomst en welzijn is men eigenlijk bezorgd? Toekomst en welzijn van velen komen in het gedrang als geen oplossing in het vooruitzicht wordt gesteld. Maatregelen die een uitweg kunnen bieden, moeten absolute voorrang genieten. Al te vaak worden cijfers gedeclameerd over de bedragen die naar de sector vloeien. Er wordt echter met geen woord gerept over het mogelijke terugverdieneffect door de gecreëerde werkgelegenheid.

Er is meer duidelijkheid en detail nodig over tijdstip en bestemming van die 600 miljoen euro. Onze berekeningen geven een lager cijfer: tussen 200 en 300 miljoen euro. Allicht zijn wij een aantal kosten vergeten die weinig of niets te maken hebben met de rechtstreekse ondersteuning van de persoon met een handicap, maar wel op dat conto worden geschreven.

Als ouders vragen we niet dat alles op luttele maanden wordt opgelost, maar wel zekerheid binnen een vooropgestelde termijn, in de eerste plaats voor de zwaar zorgbehoevenden. Dat kan geleidelijk worden uitgebreid tot alle structurele tekorten.

Het recht op zorg en ondersteuning en de geleidelijke invoering ervan zou tevens een einde maken aan het beschamend streven naar de verdeling van de schaarste. De zelf ingeschaalde en toegekende zorgvorm in twijfel trekken om toch maar binnen het gesloten en vooropgestelde budget te blijven kan en mag niet aanvaard worden. Het niet accepteren en minimaliseren gaat ten koste van het welzijn van de personen met een handicap.

Het creëren van recht op zorg zal waarschijnlijk ook aanleiding geven tot een vermindering van de administratie. Denk maar aan de vele commissies en vergaderingen binnen de ROG's, die voornamelijk bevolkt worden door personen uit de zorgverstrekkende sector. Is daar personeel te veel, vragen we ons af. Wij maken ons ongerust omdat er vaak maar één begeleider in de leefgroep is voor acht tot negen personen zonder enige vorm van zelfredzaamheid. Dat geldt ook voor piekuren. Er kan geen sprake zijn van een toereikende en aanvaardbare dienstverlening. De vaststelling doet niets af van de inzet en de betrokkenheid van het personeel, voor wie we als ouders de grootste waardering hebben. Het lijkt in elk geval beter al die deelnemers aan vergaderingen op de plaats te laten waar ze hun kerntaak kunnen uitoefenen. Wij vragen ons ook af waarom het Vlaams Agentschap en zijn provinciale afdelingen niet worden ingeschakeld.

Het toekennen van recht op zorg kan het begin zijn van een nieuwe en creatieve samenwerking met andere beleidssectoren buiten het departement Welzijn, voor uitdagingen en opdrachten die niet meteen tot de verantwoordelijkheid van Welzijn behoren, maar toch noodzakelijk zijn voor een goede invulling van het recht op zorg. Als de departementen bereid zijn daaraan positief mee te werken, zijn wij als ouders er zeker niet tegen gekant. Als voorwaarde geldt dat de vrijgekomen financiële middelen ter beschikking blijven van de sector en bij voorkeur worden ingezet op de werkvloer van de leefgroep, want daar zijn er schromelijke tekorten.

Er moet zekerheid zijn over de continuïteit en ondersteuning. Het toekennen van recht op zorg zal ook de voortzetting van ondersteuning en opvang waarborgen. Personen die al jaren noodzakelijk professionele zorg ontvangen worden bij gebrek aan plaats naar huis gestuurd omdat ze meerderjarig worden. Dat veroorzaakt schrijnende toestanden bij de personen met een handicap en hun familie. Recht op zorg moet de overgang van de zorg van minderjarigheid naar meerderjarigheid garanderen.

Wij beseffen ten slotte dat ons betoog geen sluitende voorstellen bevat om het recht op zorg in de decreetgeving te verankeren. We brengen ideeën aan waardoor het welzijn en de toekomst van personen met een handicap en hun familie veel beter kan worden. De uitdrukkelijke wens van onze medeburgers is dat de overheid dringend maatregelen neemt om de huidige toestand op te lossen en rechtszekerheid te bieden aan personen met een handicap en hun familie. Dat blijkt uit de vele steunbetuigingen, brieven en e-mails. Dit

signaal brengen wij over in de hoop dat er terdege rekening mee wordt gehouden. We doen dat in naam van alle ouders en medeburgers die onze eis voor recht op zorg steunen.

III. CONCLUSIE

Op aangeven van de heer Tom Dehaene, commissievoorzitter, neemt de commissie unaniem akte van de uiteenzetting van de heer Van Dorpe. Tegelijk wijst de commissie op het belang van de resolutie tot besluit van de op 24 maart 2009 in commissie gehouden gedachtewisseling met het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) over de 'Meerjarenanalyse, een achteruit- en vooruitblik op de zorgbehoeften van personen met een handicap' en van de op 21 april 2009 in commissie gehouden hoorzitting en gedachtewisseling met vertegenwoordigers van de gehandicaptensector over de 'Meerjarenanalyse, een achteruit- en vooruitblik op de zorgbehoeften van personen met een handicap' (*Parl. St.* Vl. Parl. 2008-09, nr. 2246/3).

De voorzitter,

Tom DEHAENE

De verslaggever,

Vera JANS